

HET WOORD GODS PREEKTEN ZIJ...

Een sociografisch en biografisch overzicht van de Lichterveldse zielenherders in de periode 1800 - 1914¹.

Anne Vanwalleghem

De pastorale opdracht van de 19de-eeuwse priester kan pas ten volle begrepen worden tegen de achtergrond van de samenleving waarin hij werkte en leefde. Daar er tussen de verscheidenen maatschappelijke domeinen een voortdurende interactie bestaat, bleef de politieke ontwikkeling in de Zuidelijke Nederlanden niet zonder repercussies op godsdienstig vlak.

Tijdens de aanvangsdecennia van de 19de eeuw, gekenmerkt door de Franse en Nederlandse overheersing, verdween het bisdom Brugge en werd de spirituele en wereldlijke macht van de clerus diepgaand aangetast. Met de heroprichting van het bisdom Brugge in een onafhankelijk België nam ook de geestelijke heropbouw van het bisdom een aanvang en groeide er een rijk katholiek verbondsleven. Doch vanaf de Eerste Wereldoorlog breidde een vervlakking in de godsdienstbeleving zich geleidelijk uit. Uiterlijk was er nog steeds het rijke roomse leven, maar de onderhuidse secularisatietendensen - reeds merkbaar in de andere bisdommen - werden ook in ons bisdom meer en meer manifest.

¹ Precies 20 jaar geleden - op 28/01/1966 - hechtte Mgr. De Smedt zijn goedkeuring aan de oprichting van een nieuwe dekenij in West-Vlaanderen, nl. de dekenij Lichtervelde (BAB, Handelingen van Mgr. E. J. De Smedt, 1963-1972). Dit leek ons een geschikt moment om de lokale clerus, werkzaam in het 19de eeuwse Lichtervelde in het voetlicht te plaatsen. Tevens willen we het gemeentebestuur van Lichtervelde bedanken, dat toelating gaf om deze bijdrage - kaderend in een BTK-project- te publiceren. Ook dank aan Jozef Depoorter die behulpzaam was bij het vertalen van Latijnse termen.

In de voetnoten wordt een bronvermelding slechts opgenomen als de inhoud van het geraadpleegde werk in de eigenlijke tekst niet werd aangewend.

I. Het priestertype in de 19de eeuw: in de wereld maar niet van de wereld²...

A. Oost- en West-Vlaanderen tot één bisdom verenigd (1802 - 1834): een stringente staatscontrole op vele domeinen van de kerkelijke werkingsfeer.

Het concordaat van 1801 tussen Napoleon en paus Pius VII maakte een einde aan de chaos van de Beloken Tijd³. Naar de wens van de regering mocht er slechts één hoofdparochie (cure) zijn per gerechtelijk kanton⁴, met aan het hoofd een politiek betrouwbare, onafzetbare en bezoldigde pastoor. Daarnaast mochten zoveel hulpkerken (succursales) als nodig worden opgericht, met afzetbare en aanvankelijk onbezoldigde deservanten⁵.

De breuk in de priesterrecrutering tijdens de Beloken Tijd zou nog vele jaren voelbaar blijven. Naast de opheffing van het seminarie (1797) kwam de verdwijning van de meeste colleges, die traditioneel de voedingsbodem waren voor de priesterroepingen, hard over.

² De "negentiende eeuw" is uiteraard een nog veel te lange periode om van een "priestertype" te kunnen gewagen, dat zowel na de Franse Revolutie als rond de volgende eeuwende geldt. Ook geografisch zijn er verschillen waar te nemen. En toch, ook als men met vele nuanceringen rekening houdt, kan gesproken worden van een priestertype, dat eigen is aan de periode die zich grosso modo uitstrekt van de Franse Revolutie tot het eerste kwart van de 20ste eeuw. Een verklaring kan gezocht worden in het feit dat de priesteropleiding in de seminaries grotendeels geüniformeerd was; dat de meeste bisschoppen zelf in deze seminaries hun vorming hadden gekregen; en dat het sterke gecentraliseerde bestuur van de Kerk de tendens naar eenvormigheid in de hand werkte.

³ Op 05/09/1797 bekrachtigde men de grondwet van het jaar III en deze verplichtte elke ambtenaar de volgende eed af te leggen: "Ik zweer haat aan het koninkdom en aan de regeringsloosheid, aangekleefdheid en getrouwheid aan de republiek en aan de grondwet van het jaar III". Daar men priesters met staatsambtenaren gelijk stelde, werden zij van die verbintenis niet ontslagen. Het bevel om die wet te zweren werd ten onzent op 9 september afgekondigd. De geestelijken kregen 10 dagen om aan die eis te voldoen; in geval van weigering zouden alle godsdienstoefeningen opgeschort worden. Daarenboven besliste de Franse regering om de priesters die de openbare rust verstoorden -d.i. die weigerden de eed af te leggen- naar Guyane of elders in ballingschap te zenden en hun kerken te sluiten. Het merendeel der priesters weigerde de eed af te leggen en dook onder om aan vervolging te ontsnappen. Nu begon de "Beloken Tijd". Alle kapellen en kerken werden gesloten; de uitoefening van de godsdienst, zelfs op geheime plaatsen, verboden. Deze toestand hield aan tot het concordaat van 1801 de situatie op godsdienstig vlak opnieuw normaliseerde (Desiderius Lescouhier, Geschiedenis van het kerkelijk en godsdienstig leven in West-Vlaanderen, Brugge, 1926-1927, p. 292-293).

⁴ Er zijn slechts enkele afwijkingen op deze algemene regeling o.a. de casus Torhout. Torhout was de hoofdplaats van twee gerechtelijke kantons. Dit probleem loste men als volgt op: de St.-Pieterskerk te Torhout werd "cure" voor een eerste reeks "succursales" en Lichtervelde werd "cure" voor de "succursales" van het tweede kanton. Bijgevolg ressorteerden de succursales Kortemark en Handzame onder Lichtervelde (Stany d'Ydewalle, De decanale indeling van het bisdom Brugge in 1839 in: Handelingen van het Genootschap voor Geschiedenis, CVI, 1969, p. 144, voetnoot 15; BAB, nr. B 303: Diocèse de Gand 1803-1807, f° 12).

⁵ Tot 1805 werd slechts één werkelijke pastoor per gerechtelijk kanton bezoldigd. De deservanten van de talrijke succursale kerken waren voor hun inkomsten aangewezen op de gemeenten en vooral de gelovigen (Louis Perneel, Godsdienstig leven in de Zuidelijke Nederlanden, 1794-1814, in: Algemene Geschiedenis der Nederlanden, 11, 1983, p. 56).

Eenzijds kende men tot ca. 1815 een teveel aan priesters, anderzijds was er al vanaf ca. 1810 een tekort aan parochiepriesters. Het teveel werd gevormd door de leden van de opgeheven kathedrale en collegiale kapittels, meestal zonder pastorale ervaring; de monniken uit de talrijke abdijen; en de leden van de bedelorden, die meestal in kleine gemeenschappen samen woonden of zich dienstbaar maakten in het onderwijs. Van meet af aan werden de bekwaamsten van deze ambtsloze priesters ingeschakeld in de parochies. Het tekort aan parochiepriesters werd acuut vanaf 1810 omdat men geen beroep meer kon doen op regulieren en het aanbod van het seminarie nog onvoldoende was.

Toekomstige West-Vlaamse priesters dienden hun opleiding te volgen in het seminarie te Gent. Het seminarieonderricht was er in de eerste plaats op gericht vrome en voorbeeldige priesters te vormen en pas daarna theologisch degelijk geschoolden. De intellectuele en culturele vorming op het seminarie was echter een zwak punt. Bovendien volgden de meeste seminaristen niet de canonieke vier jaar theologische opleiding, maar meestal stonden zij bij het einde van het derde jaar als coadjutor (hulp priester) in parochiedienst of als leraar in één van de bisschoppelijke colleges. Pas na 1880 zou de kwaliteit van het seminarieonderricht merkbaar verbeteren.

Het sinds Trente nagestreefde priesterideaal stelde een vrome, ijverige en fatsoenlijke priester voorop. De parochiepriester moest een man van gebed zijn en bezield met een diepe vroomheid, maar ook bekommerd om armen en behoeftigen. Zijn dagelijkse activiteiten omvatten het lezen van een mis, het bidden van zijn brevier, meditatie, het lezen van de rozenkrans en eventjes verwijlen bij het H. Sacrament. Deze eucharistische vroomheid bezield veel priesters. De gewoonte om dagelijks te celebreren vond na 1802 meer en meer ingang. Vóór 1802 was dit zeker geen regel.

Recente studies hebben aangetoond dat de 18de-eeuwse pastoors meestal afkomstig waren uit relatief welstellende families. Het prebende⁶- en benoemingsstelsel van het ancien régime speelde daarin een aanzienlijke rol. Na de Franse Revolutie deed zich een gevoelige verandering voor. Men constateerde een grotere rekrutering op het platteland, minder uit de stad, meer uit de middenklasse, minder uit de vrije beroepen.

De overgang naar een salarisstelsel -voortaan was de priester een staatsambtenaar en kreeg als dusdanig een wedde van regeringswege uitbetaald- hield ook een relatieve verarming van blijvende aard in. Op enkele jaren tijd had de Kerk het in de loop van eeuwen verworven grondbezit verloren, waarvan de opbrengst de geestelijken in staat stelde zonder financiële zorgen hun werk te verrichten. Vrijwel alle pastoors beschikten vanaf 1805 over een ruim minimum inkomen en daarbij over een min of meer degelijke woning. De Franse regering betaalde aan een pastoor van een eerste klasparochie -o.a. Lichtervelde- een jaarwedde van 1500 Fr., aanvankelijk evenveel als de wedde van een vrederechter. De pastoors van een tweede klasparochie ontvingen 1000 Fr. en de overige

⁶ Een prebende is een geestelijke bediening of titel, waaraan inkomsten zijn verbonden.

pastoors 500 Fr. Dit salaris werd echter zelden verhoogd en volgde zeker niet het peil van de muntontwaarding in de Napoleontische tijd.

De 18de eeuwse pastoor was welgesteld, maar deelde toch sterk het agrarische levenspatroon van zijn dorpsgenoten. In de eerste helft van de 19de eeuw ging de pastoor meer afgezonderd leven. Deze tendens vond onder meer haar uitdrukking in de evolutie van de pastorie en de priesterkledij. Het keizerlijk decreet van 1809 bepaalde dat de gemeente moest voorzien in een pastorie of bij gebrek aan een pastorie in een woongelegenheden of een geldelijke vergoeding. De in die periode aangekochte of gebouwde pastorieën tonen een veranderde stijl. Het waren grote woonhuizen, met bureau en salon, conform deftige rentenierwoningen, meestal voorzien van een ruime kelder en een diepe tuin, die met een muur of dikke haag was omgeven. De concordataire pastoor was behuist als een waardig ambtenaar, omgeven met het nodige isolement.

De onderpastoors woonden meestal in bij hun pastoor. De bisschop drong daar ook op aan. De grootte van de pastoriegebouwen laat toch veronderstellen dat de pastoor, voor het onderhoud iemand in dienst had. Sommigen hadden familie bij zich inwonen, hun ouders of een ongehuwde bloedverwante. De huishoudsters waren onderworpen aan een strikte reglementering. Ze moesten op leeftijd zijn en vroom. Ze dienden zich bescheiden te kleden en nergens aanstoot te geven. Ze mochten geen herbergen bezoeken, dansen of in onwelvoeglijk gezelschap vertoeven. Zo dit gebeurde, moest de pastoor haar de laan uitsturen. Het was de pastoor verder verboden samen met zijn huishoudster aan een feestmaal aan te zitten. Evenmin mocht hij samen met haar naar de markt gaan of vrienden en parochianen bezoeken. De pastoor moest er ook op toezien dat zijn huishoudster geen machtspositie ging innemen in de parochie en zich niet moeide met zijn pastoraal werk. Het is echter een open vraag of het bovengeschetste beeld ook aan de realiteit beantwoordde. Niettegenstaande is deze reglementering een duidelijke weerspiegeling van de groeiende afstand tussen priester en leek. De priester werd een persoon die niet buiten zijn priesterlijke levenssfeer trad en nog veel minder zijn leven seculariseerde.

Deze afzonderingshouding vond haar voornaamste uiterlijk teken in het dragen van een lange toog. Vroeger was de "toga talaris"⁷ alleen verplicht voor de kerkelijke diensten, maar van 1803 af werd de toog in het bisdom Gent de normaal verwachte kledij van een priester. Bisschop Boussen (1834 - 1848) - bisschop van Brugge - stelde dat men buiten de steden niet verplicht was tot het dragen van een priestertoog. Op het vaak modderige platteland kon men het houden bij een zwart pak met een lage vest van volkse en eenvoudige snit die tot aan de knieën reikte. Wel verplicht was de zwarte kleur van het pak, de kruin, de bef, de zwarte kleur van de schoenen en de drietiphoed. De toog, aanvankelijk een Franse mode, werd het uniform van de clerus en een eis tot fatsoen.

⁷ De "toga talaris" is een lang zwart of rood kleed, reikend tot de enkels met nauwe mouwen en een rij kleine knoopjes van de hals tot aan de voeten.

B. Het bisdom Brugge (1834 - 1914): "renaissance" van het rijke roomse leven binnen een sterk gecentraliseerde Kerk⁸.

De katholieken die deel uitmaakten van de constituante hadden ingestemd met een volledige scheiding van Kerk en Staat. Deze stellingname bood concrete voordelen: geen staatstussenkomst bij bisschopsbenoeringen, geen controle op de betrekkingen met Rome, bezoldiging van de clerus, vrijheid van onderwijs en vereniging -wat het bestaansrecht van de religieuze orden en congregaties impliceerde. Deze voordelen hadden men in grote mate onder het Franse en Nederlandse bewind moeten missen.

Vanaf 01/10/1833 werden de West-Vlaamse seminaristen opgeleid in het seminarie van het bisdom Brugge, dat een half jaar later op 27/05/1834 heropgericht werd. De duur van de studies bleef van 1833 tot 1849 beperkt tot vier jaar. Het lessenpakket omvatte zowel filosofisch als theologisch onderricht. In 1849 besliste Mgr. Malou (1848 - 1864) een éénjarige "klasse van Philosophie" te Roeselare op te richten. De filosofische vakken werden naar Roeselare overgeheveld en te Brugge kwam er een vierde jaar theologie bij. De studieduur van samen vijf jaar bleef behouden tot in 1904, het jaar waarin Mgr. Waffelaert (1895 - 1931) een tweede jaar filosofie aan het enige jaar toevoegde. De tweejarige afdeling filosofie bleef te Roeselare tot in 1952⁹.

Onder de priester-leraars telde men tal van goede leerkrachten, maar over het algemeen waren ze wetenschappelijk niet op hun taak voorbereid. Ze gaven les omdat het nu eenmaal gebruikelijk was dat men via het onderwijs in de zielzorg terecht kwam, maar ze zagen de jaren dat ze op het college doorbrachten als een overgangperiode naar de eigenlijke parochiale activiteit.

Na 1833 evolueerde de toekomstverwachting van de priester naar vrij gunstig. Alle bedieningen op de parochies waren bezet en zelfs uitgebreid. Men zou dus vanaf 1848 mogen gewagen van een ruim voldoende aanbod, zelfs van een overschot. Het priesterbestand was gevoelig verjongd en uitgebreid. De diocesane geestelijkheid was tussen 1840 en 1914 meestal van bescheiden afkomst. Het platteland leverde meer roepingen dan de stad; de middenstand meer dan de arbeidsklasse en de zgn. vrije beroepen. Het betrof veelal elementen voor wie een pastoorscarrière toch nog steeds een

⁸ Volgens de nieuwe kerkelijke indeling maakte Lichtervelde deel uit van de dekenij Torhout. Bijgevolg hadden de Lichterveldse gelovigen tussen 1834 en 1914 als deken:

- J. Wallaert (1834 - 1848)
- P. F. Broutyn (1848 - 1854)
- E. Vannieuwenhuysse (1854 - 1863)
- L. F. Ghesquière (1863 - 1875)
- P. De Brabandere, J.C.L. (1875 - 1880)
- A. A. Stroom, S.T.D. (1880 - 1906)
- F. X. Merville (1906 - 1914)

⁹ Eind december 1952 besliste Mgr. De Smedt de sectie filosofie naar Brugge over te brengen. Niettegenstaande de integratie in het Brugse seminarie behield de sectie filosofie haar relatieve autonomie. Maar de priesteropleiding kon aldus op een meer coherente wijze te Brugge worden georganiseerd.

sociale promotie betekende. Priesterschap betekende bestaanszekerheid. De staatsbezoldiging vormde een minimum. Het inkomen van de parochiepriesters was na het concordaat van 1801 aanvankelijk niet bepaald gering, maar de toestand werd bedenkelijker toen de salarisverhoging geen gelijke tred hield met de muntontwaarding. De gemeenten konden dit weliswaar bijpassen, maar toch krijgen we de indruk dat de geestelijken het over het algemeen niet bepaald breed hadden. Slechts dank zij de materiële voordelen waarvan ze konden genieten en dank zij de "casualia"¹⁰ of stoelrechten konden de meesten behoorlijk leven.

Het ideale priesterbeeld zoals het op het seminarie voorgehouden werd, kwam in zijn zuivere vorm zelden of nooit voor. Belangrijk is het "imago" waarnaar gestreefd werd: de priester moest een heilige man Gods zijn, met een persoonlijk innerlijk leven, die zijn priesterschap beleefde in de eucharistie, een mariale vroomheid cultiveerde en oog had voor de geestelijke en tijdelijke noden van zijn parochianen. Nadruk werd gelegd op zijn band met God. Dat niet-van-de-wereld-zijn werd gesymboliseerd door het celibaat waar zeer veel belang aan gehecht werd en uiterlijk gemanifesteerd werd door het dragen van een toog, een verplichting waar strikt over gewaakt werd. Uiterst zelden en alleen om zeer gewichtige redenen gaven de bisschoppen aan de priesters toelating om de toog met het burgerpak te verwisselen. In feite konden slechts twee redenen het dragen van een burgerpak rechtvaardigen: wanneer men - voor ziekenbezoek langs slijkerige landwegen - te paard moest rijden en voor reizen in protestantse landen.

De priester moest het wereldse uit de weg gaan: een veelvuldige omgang met vrouwen diende vermeden te worden; in het openbaar baden en zwemmen was verboden, evenals het bezoeken van herbergen. Ook private feestmalen en drinkgelagen pasten hem niet. Dans- en toneelvoorstellingen waren niet toegelaten. Vooral op de karnavalfeesten mocht de priester niet te zien zijn. Verder dienden hij zich te onthouden van kansspelen, kaartspelen, vogelpik en jacht. Met het verstrekken van medische zorg mocht hij zich niet inlaten, evenmin als met financiële, commerciële, juridische of politieke handelingen. Hoe dan ook, van de priester werd gevraagd dat hij volgzzaam de richtlijnen van zijn bisschop zou opvolgen. Slechts weinig clerici hadden een vaste benoeming. De meeste geestelijken konden aangesteld, ontslagen of verplaatst worden naar goeddunken van de bisschop. De ideale priester was de volgzame priester, die ter beschikking stond van de geestelijke overheid en zich inzette voor geloof en Kerk. Omstreeks 1914 was het episcopaat erin geslaagd de aanvankelijk vrij onafhankelijk denkende, volksverbonden groep clerici van 1830 tot een goed geschoolde, gedisciplineerde, gehoorzame en deftige geestelijke stand om te vormen.

¹⁰ Het casueel is de financiële bijdrage die bij dopen, huwelijken en begrafenissen aan de priester gegeven wordt; vroeger integraal aan de parochiegeestelijkheid toekomend. Het casueel vormt dus een bijkomende inkomstenbron voor de pastoor, die er een groter aandeel in heeft, en de onderpastoor (C. De Clercq, *De seculiere geestelijken, mannelijke en vrouwelijke religieuzen te lande*, in: *Flandria Nostra*, IV, 1959, p. 190).

De taak van de parochiepriester werkzaam na 1830 verschilde nauwelijks van die van zijn collega uit het ancien régime. Als middelaar tussen God en mensen en als plaatsvervanger van Christus moest de priester een toonbeeld van piëteit zijn. Het celebreren van de eucharistie was daarbij zijn voornaamste taak. Van hem werd ook verwacht dat hij elke dag een "bezoek aan het H. Sacrament" bracht. Vespers en lof maakten deel uit van de wekelijkse religieuze zondagsplechtigheden. Elke dag bad de priester zijn brevier, zegde hij zijn rozenhoedje op en besteedde ongeveer een half uur aan meditatie. De priester was er zich van bewust dat hij de opdracht had de mensen, doorheen hun levensomstandigheden, dichterbij God te brengen. Hij diende ervoor te zorgen dat de kinderen gedoopt werden en later op hun plechtige communie en vormsel voorbereid, dat de huwelijken werden ingezegend en de gelovigen hun Pasen hielden. Aan het aanleren van de catechismus besteedden de parochiepriesters doorgaans veel aandacht. Met uitzondering van een systematische zondagspredikatie was evenwel geen verdere volwassenecatechese voorzien. Ook werd erover gewaakt dat de stervenden op de dood goed werden voorbereid. Met andere woorden, veel verder dan het sacramentele strekte zich in de 19de eeuw de zielzorg niet uit.

Het sociale vraagstuk dat in de laatste decennia van de 19de eeuw een acuut probleem werd, bracht geen reële accentverschuiving in de zielzorg met zich mee. In de ogen van de meeste bisschoppen was de actie van sociaal-geëngageerde priesters moeilijk te verzoenen met de waardige houding die de clerus moest kenmerken. Sommige - overigens uitstekende- bisschoppen bejegenden ongenueanceerd elke vorm van sociale inzet met een al te groot wantrouwen, omdat deze de traditionele christelijke maatschappelijke orde scheen aan te tasten. Onderzoek heeft uitgewezen dat de geestelijkheid over het algemeen aan de echte problematiek van de werkende klasse is voorbij gegaan. De priesters ontfermden zich weliswaar over het harde lot van de arbeiders, maar de misbruiken klaagden ze meestal niet aan. Ze maanden hen aan tot een geduldig dragen van hun lot, terwijl de rijken gewezen werden op hun plicht aalmoezen te geven. Dat alles echter stuurde slechts aan op een verbetering in de sociale toestand binnen het kader van de bestaande structuren terwijl men die structuren zelf in vraag had moeten stellen¹¹.

Na de eeuwwisseling echter werden de herderlijke activiteiten veelvuldiger en gevarieerder. Naast het verzorgen van de kerkelijke diensten, het verstrekken van sacramenten, het ziekenbezoek en het toezicht op het onderwijs diende de pastoor eveneens in te staan voor het parochiale verenigingsleven, wat geen sinecure was. De pastoor werd een druk bezet man, vooral na 1893. Indien voordien een goede verstandhouding met de lokale notabelen kon volstaan voor de goede gang van zaken,

¹¹ Hoe de Lichterveldse clerus precies stond tegenover de arbeidersproblematiek moet nog systematisch onderzocht worden. Wel beschikken we reeds over enkele vingerwijzingen, verkregen via een inhoudsanalyse van "De Veldbloem" (cf. Luc Haeghebaert, De Veldbloem (1893-1914). Een bijdrage tot de geschiedenis van de pers te Lichtervelde, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, Gent, RUG, 1984-1985, p. 50; 71; 82; 108). Deze gegevens bevestigen -tot nader orde- het bovengeschetste beeld.

dan moest na de invoering van het algemeen meervoudig stemrecht¹² met zowat de gehele actieve bevolking rekening gehouden worden. Een scheidingslijn trekken tussen godsdienstige en politieke belangen was niet altijd eenvoudig. Zeker niet wanneer hun van hogerhand werd voorgehouden dat alleen de katholieke partij kon borg staan voor de rechten van Kerk en godsdienst.

II Personalialia inzake de Lichterveldse geestelijkheid, beroepen tussen 1802 en 1914¹³.

Ieder van hen had zijn persoonlijke geschiedenis en volgens eigen mogelijkheden probeerden ze allen het typebeeld van de priester te incarneren: mensen zijn met een innerlijk leven, eucharistisch en mariaal vroom, trouw aan de brevier en geestelijke oefeningen, volgzaam aan hun bisschop, zichzelf ziende als middelaars tussen God en de mensen, voor wie zij zich als herders inzetten.

A. De pastoor: herder over enkele duizende zielen

¹⁴.

1803 - 1804: VANDENDRIESSCHE BERNARDUS FRANSISCUS
geboren: Roeselare, .../.../1755
loopbaan: pastoor te Rozebeke¹⁵
pastoor te Lichtervelde, 18/01/1803
overleden: Lichtervelde, 23/03/1804

1804 - 1841: D'HOOGHE JACOBUS EMMANUEL
geboren: Sleidinge, 27/07/1758
wijding: 05/06/1784
loopbaan: onderpastoor te Zomergem
onderpastoor te Tielt, 1790
pastoor te Schuiferskapelle, 20/12/1802
pastoor te Lichtervelde, 28/06/1804
activiteiten: Onder zijn impuls ontstonden twee congregaties van vrouwelijke religieuzen. De "Zusters van de H. Vincentius" (1810) verschaften onderwijs aan -voornamelijk- behoeftige kinderen en de "Zusters van Liefde" (1824) maakten zich dienstbaar bij de opvang van bejaarden. Eveneens onder zijn pastoraat werd de kerk aanzienlijk vergroot.
overleden: Lichtervelde, 14/11/1841

¹² Anno 1893 komt het in België tot een grondwetsherziening, waarbij het algemeen stemrecht wordt ingevoerd. Alle meerderjarige mannen bekomen één stem, maar bepaalde burgers krijgen één of twee toegevoegde stemmen.

¹³ Het concordaat van 1801 herstelde de rust op godsdienstig vlak (cf. supra). In Vlaanderen openden de kerken opnieuw hun deuren op Pinksterzondag, 02/06/1802 (Desiderius Lescouhier, Geschiedenis van het kerkelijk en godsdienstig leven in West-Vlaanderen, Brugge, 1926-1927, p. 315).

¹⁴ Het inwonersaantal van Lichtervelde steeg tussen 1802 en 1914 van 4.612 (BAB, nr B 303: Diocèse de Gand 1803-1807, f° 12) tot 6.721 (Almanach voor het Bisdom van Brugge voor het jaar O.H.J.C. 1914, Brugge, s.d., p. 47) eenheden.

¹⁵ In de bron -BAB, nr. B 303, f° 12- wordt niet gespecificeerd of zijn voorgaande parochie Westrozebeke dan wel Oostrozebeke was.

- 1841 - 1865 VANNIEUWENHUYSE JACOBUS
 geboren: Tielt, 01/03/1797
 wijding: Mechelen, 13/08/1820
 loopbaan: onderpastoor te Roeselare, 16/10/1820
 pastoor te Zarren, 30/06/1830
 pastoor te Brugge (Sint-Gilles), 21/06/1835
 pastoor te Lichtervelde, 27/11/1841
 overleden: Brugge, 14/02/1865 (schielijk overleden tijdens een bezoek aan zijn broer, kanunnik Vannieuwenhuysse)
- 1865 - 1871 RYCKEWAERT AUGUSTINUS JOANNES, S.T.B.¹⁶
 geboren: Poperinge, 31/07/1820
 wijding: 17/05/1845; in 1846 baccalaureus in de godgeleerdheid te Leuven
 loopbaan: onderpastoor te Ardoioie, 23/10/1846
 onderpastoor te Menen (Sint-Vedastus), 20/10/1847
 pastoor te Anzegem, 05/10/1860
 pastoor te Lichtervelde, 22/02/1865
 pastoor-deken te Avelgem, 07/12/1871
 overleden: Avelgem, 29/04/1890
- 1871 - 1875 HOCKE JOANNES FRANCISCUS
 geboren: Brugge, 01/08/1817
 ouders: Joannes Hocke, °Brugge, 01/08/1798, †Gistel, 07/10/1875
 Rosalia Clementina Van Houtrive, °Brugge, 23/10/1796, †Brugge, 11/09/1836
 opleiding: binnengetreden in het seminarie in 1833
 wijding op 19/09/1840
 loopbaan: toezichter en leraar van de retorica in het college van Menen, 1837
 onderpastoor te Rumbekke, 1845; op de Zilverberg stichtte hij een school
 onderpastoor te Ieper (Sint-Maarten), 1849
 pastoor te Dikkebus, 1859
 pastoor te Gullegem, 1864
 pastoor te Lichtervelde, 13/12/1871
 pastoor-deken te Gistel, juli 1875; hij stichtte scholen, congregaties en
 bekam de heroprichting van het Benedictinessenklooster op de plaats
 waar Sinte-Godelieve gestorven was.
 eretekens: Pro Ecclesia et Pontifice
 Ridder in de Leopoldsorde
 overleden: Gistel, 27/06/1895
 begraven: Gistel, 01/07/1895
- 1875 - 1881 VAN HOVE CAROLUS LUDOVICUS
 geboren: Izegem, 01/11/1822
 wijding: 15/03/1851
 loopbaan: leraar in het Klein Seminarie te Roeselare, 01/02/1851
 onderpastoor te Tielt, 15/07/1855
 pastoor te Schuiferskapelle, 20/03/1869
 pastoor te Lichtervelde, 19/07/1875
 overleden: Lichtervelde, 23/10/1881
- 1881 - 1890 DE SEURE SERAPHINUS AUGUSTINUS
 geboren: Elverdinge, 27/12/1824
 ouders: Karel Lodewijk De Seure, °Reninge, 16/10/1770, †Reninge, 06/06/1853
 Maria Jacoba Kesteman, °Reninge, 03/06/1786, †Reninge, 26/07/1852
 wijding: 03/03/1849
 loopbaan: coadjutor te Wulvergem

¹⁶ S.T.B. staat voor Sacrae Theologiae Baccalaureus (baccalaureus in de heilige godgeleerdheid).

coadjutor te Sint-Denijs
 onderpastoor te Watou, 09/08/1851
 pastoor te Reningelst, 22/12/1865
 pastoor te Sint-Denijs, 03/12/1868
 pastoor te Lichtervelde, 28/10/1881
 ontslag gevraagd en toegestaan op 15/04/1890
 overleden: Kortrijk, 18/01/1903
 begraven: Kortrijk (Sint-Janskerkhof), 21/01/1903

1890 - 1920 DESMET PETRUS CONSTANTINUS JOANNES¹⁷
 geboren: Moorsele, 21/02/1846
 opleiding: student te Leuven
 wijding op 22/05/1869
 loopbaan: leraar in het Sint-Lodewijkscollege te Brugge, 28/04/1869
 leraar in het college te Menen, 15/09/1871
 onderpastoor te Kortrijk (Sint-Maarten), 26/12/1881
 pastoor te Brugge (Sint-Andries), 27/12/1887
 pastoor te Lichtervelde, 16/04/1890; hij vierde zijn gouden
 priesterjubileum op 22/05/1919
 overleden: Lichtervelde, 01/07/1920

B. De onderpastoor: de rechterhand van de pastoor.

... - ... VERHAEGHE JOSEPHUS
 geboren: Handzame, 08/07/1762
 wijding: 20/09/1787
 loopbaan: onderpastoor te Brugge (Sint-Kruis)
 onderpastoor te Beernem
 onderpastoor te Lichtervelde
 onderpastoor te Oostkamp
 pastoor te Sint-Jan-in-Eremo, 06/05/1807
 pastoor te Watervliet, 20/04/1812
 overleden: Watervliet, 02/04/1835

1802 - 1816 FEYTS FRANZISCUS
 geboren: Lichtervelde, 03/12/1769
 wijding: 01/04/1797
 loopbaan: eerste ambtsaanvaarding op 24/11/1798; de parochie is onbekend
 onderpastoor te Lichtervelde, 07/01/1802
 pastoor te Kerkhove, 12/11/1816
 overleden: Kerkhove, 14/01/1839

1802 - 1808 DE HOORNE JOANNES BAPTISTA
 geboren: Brugge, 11/04/1731
 loopbaan: eerste ambtsaanvaarding op 05/09/1761; de parochie is onbekend
 onderpastoor te Lichtervelde, 07/01/1802
 overleden: 15/11/1808

1808 - 1810 MAESELE SERVATIUS CAROLUS
 geboren: Ardoonie, 17/11/1769
 ouders: Frans Maesele, †Ardoonie, 12/04/1789
 Marie Thérèse Maertens, †Ardoonie, 29/12/1788
 wijding: 21/12/1793¹⁸
 loopbaan: deservant te Beveren, 2/07/1794

¹⁷ Met dank aan Albert D'Heedene voor het ter beschikking stellen van het bidprentje van P. C. J. Desmet.

- onderpastoor te Koolskamp, 1797 (?)
 onderpastoor te Lichtervelde, 22/11/1808
 pastoor te Merelbeke, 24/11/1810
 pastoor te Sint-Eloois-Winkel, 01/06/1817
 overleden: Sint-Eloois-Winkel, 10/04/1833
- 1810 - 1811 BIEBUYCK JOANNES
 geboren: Sint-Baafs-Vijve, 28/12/1793
 opleiding: binnengetreden in het seminarie in oktober 1805
 wijding te Gent op 27/05/1809
 loopbaan: onderpastoor te Greaardsbergen, 02/08/1809
 onderpastoor te Lichtervelde, 31/12/1810
 onderpastoor te Pittem, 02/10/1811
 onderpastoor te Avelgem, 19/07/1817
 pastoor te Sint-Martens-Latem
 overleden: Sint-Martens-Latem, 06/01/1870
- 1811 - 1815 CAPELLE IGNATIUS FRANSISCUS
 geboren: Beveren, 31/12/1774
 wijding: Emmeryck, 1799
 loopbaan: deservant van Lombardsijde en Mannekensvere, 21/10/1801
 onderpastoor te Kortemark, 1803
 onderpastoor te Pittem, 1804
 onderpastoor te Lichtervelde, 12/10/1811
 pastoor te Emelgem, 10/02/1815
 overleden: Emelgem, 04/01/1829
- 1816 - 1819 DE CRICK AEGIDIUS, O.F.M.¹⁹
 geboren: Geraardsbergen, 07/12/1765
 opleiding: gekleed te Ieper op 20/09/1790
 geprofest te Lichtenberg op 21/09/1791; zijn kloosternaam was pater Henricus
 loopbaan: eerste ambtsaanvaarding op 05/06/1795; de parochie is onbekend
 leraar te Tielt; tijdens de Beloken Tijd dook hij in deze stad onder. Na het
 concordaat nam hij opnieuw zijn taak als leraar op.
 onderpastoor te Lichtervelde, 09/03/1816
 ontslag gevraagd en toegestaan op 01/05/1819
 overleden: Tielt, 26/06/1837 (in het klooster)
- 1816 - 1825 ISACQ LUDOVICUS CONSTANTINUS
 geboren: Boezinge, 10/07/1790
 loopbaan: eerste ambtsaanvaarding op 01/03/1815; de parochie is onbekend
 onderpastoor te Lichtervelde, 13/11/1816
 pastoor te Oeselgem, 28/02/1825
 pastoor te Poelkapelle, mei 1838 (?)
 overleden: Poelkapelle, 04/12/1851
- 1819 - 1826 VAN CALBERGH GULIELMUS FRANSISCUS
 geboren: Meulebeke, 27/02/1793
 opleiding: als geloofsbelijder wegens zijn verdediging van het rooms-katholieke
 geloof naar Parijs overgebracht, 1813
 wijding te Gent op 02/02/1816
 loopbaan: coadjutor te Kuurne, 21/03/1815

¹⁸ Die wijding was de laatste die in de aloude hoofdkerk van Brugge, Sint-Donaas, geschiedde. Het was tevens ook de laatste wijding die door Mgr. Brenart verricht werd vóór de Franse omwenteling.

¹⁹ O.F.M. staat voor Ordinis Fratrum Minorum; de orde van de Minderbroeders.

- onderpastoor te Harelbeke
 onderpastoor te Moorslede
 onderpastoor te Lichtervelde, 01/05/1819
 pastoor te Moen, 20/06/1826
 pastoor te Tiegem, 07/08/1839; hij richtte een kapel voor de H. Arnoldus)-beschermer en patroon van Tiegem- op. Op 20/08/1866 vierde hij zijn gouden priesterjubileum en zijn zilveren pastoorschap van Tiegem.
- overleden: Tiegem, 17/09/1870
 begraven: 21/09/1870
- 1825 - 1830 LONCKE BERNARDUS
 geboren: Meulebeke, 17/10/1798
 wijding: Mechelen, 1823
 loopbaan: onderpastoor te Ieper (Sint-Nicolaas), 15/12/1823
 onderpastoor te Lichtervelde, 18/04/1825
 overleden: Lichtervelde, 21/02/1830
- 1826 - 1834 SONNEVILLE SERAPHINUS
 geboren: Destelbergen, 24/11/1798
 wijding: 17/02/1826
 loopbaan: onderpastoor te Lichtervelde, 27/06/1826
 pastoor te Orroir, 30/09/1834
 pastoor te Haasdonk, 30/01/1841
 overleden: Haasdonk, 22/09/1845
- 1830 - 1835 CASIER JOSEPHUS ALOYSIUS
 geboren: Beveren, 18/10/1800
 wijding: Doornik, 06/07/1828
 loopbaan: coadjutor te Lichtervelde, 15/10/1829
 onderpastoor te Lichtervelde, 22/02/1830
 geestelijk bestuurder van de Karmelietessen te Kortrijk, 04/10/1834
 overleden: Kortrijk, 09/03/1835
- 1834 - 1835 MAES FERDINANDUS
 geboren: Pittem, maart 1800
 wijding: Mechelen, 25/01/1827
 loopbaan: coadjutor te Baarle, 06/04/1827
 onderpastoor te Lissewege, 1827
 onderpastoor te Eede (Zeeland)
 onderpastoor te Dadizele, 1833
 onderpastoor te Lichtervelde, 30/09/1834
 onderpastoor te Kuurne, juni 1835
 pastoor te Wilskerke 1842
 pastoor te Schoore, 1848
 overleden: Schoore, 30/09/1851
- 1834 - 1854 DEBRABANDERE FRANSISCUS XAVERIUS
 geboren: Tielt, 04/05/1799
 wijding: Gent, 30/05/1832
 loopbaan: onderpastoor te Lichtervelde, 30/09/1834
 onderpastoor te Bredene, als proost van Molendorp, 19/05/1854
 pastoor te Molendorp, 04/03/1857
 overleden: Molendorp, 02/07/1874
- 1835 - 1850 VUYLSTEKE JOANNES FRANSISCUS
 geboren: Marke, 23/01/1806
 ouders: Geeraard Vuylsteke

- Isabella De Kimpe
 broer: Pieter Jozef; laatste bediening: pastoor te Poperinge, tot 07/05/1856
 wijding: Gent, 22/12/1832
 loopbaan: coadjutor te Waarmaarde, 29/12/1832
 onderpastoor te Lichtervelde, 27/06/1835
 pastoor te Leffinge, 27/12/1850
 pastoor te Zedelgem, 02/07/1856
 ontslag gevraagd en toegestaan op 16/10/1878
 overleden: Lichtervelde, 28/05/1880
- 1851 - 1855 BEELPREZ JOANNES BAPTISTA
 geboren: Beselare, 15/02/1818
 wijding: Brugge, 23/12/1843
 loopbaan: leraar te Tielt, oktober 1843
 leraar te Veurne, 1844
 onderpastoor te Keiem, 17/05/1845
 onderpastoor te Lichtervelde, 04/01/1851
 onderpastoor te Vlamertinge, 16/07/1855
 pastoor te Wulpen, 03/10/1866
 overleden: Wulpen, 11/05/1886
- 1854 - 1863 VEYS HONORIUS ALOYSIUS MARIA
 geboren: Vlamertinge, 28/01/1828
 wijding: 21/05/1853
 loopbaan: leraar in het Sint-Lodewijkscollege te Brugge gedurende één jaar
 hulppriester te Koksijde
 onderpastoor te Lichtervelde, 27/05/1854
 onderpastoor te Brugge (Sinte-Maria Magdalena), januari 1863
 pastoor te Sint-Pieters-op-de-Dijk, 1871
 pastoor te Staden, 15/09/1874
 overleden: Staden, 09/05/1904
- 1855 - 1857 VAN HOLLEBEKE ANTONIUS FERDINANDUS
 geboren: Roeselare, 17/01/1812
 opleiding: student te Roeselare vanaf 1830
 wijding in 1840
 loopbaan: coadjutor te Stalhille, 1840
 onderpastoor te Brugge (Sint-Gilles), december 1840
 onderpastoor te Tielt, 1846
 onderpastoor te Lichtervelde, 21/07/1855
 directeur van het hospitaal Sint-Dominicus te Brugge, 1857
 directeur van de Broeders van Liefde te Brugge, 1860
 pastoor te Assebroek, 1870
 ontslag gevraagd en toegestaan, 03/09/1870
 overleden: Brugge, 06/07/1891
- 1857 - 1873 WERBROUCK AUGUSTUS
 geboren: Ardoeie, 12/02/1829
 wijding: 18/12/1852
 loopbaan: coadjutor te Oedelem, 24/12/1852
 onderpastoor te Sint-Eloois-Vijve, 28/02/1853
 onderpastoor te Lichtervelde, 27/12/1857
 pastoor te Oostduinkerke, 25/12/1873
 pastoor te Zedelgem, 28/10/1878
 overleden: Zedelgem, 19/11/1891
- 1863 - 1873 BREYNE EVARISTUS FRANSISCUS
 geboren: Ieper, 22/05/1829

- wijding: Brugge, 1852
loopbaan: leraar in het bisschoppelijk college te Poperinge, 1851
onderpastoor te Brugge (Sint-Gilles), 1859
onderpastoor te Hulste, 1860
onderpastoor te Lichtervelde, 28/01/1863
pastoor te Sint-Baafs-Vijve, 25/06/1873
overleden: Sint-Baafs-Vijve, 04/07/1896
- 1873 - 1888 RAEPSAET LEOPOLDUS JOSEPHUS
geboren: Kortrijk, 01/09/1841
ouders: Leo Raepsaet, °Moen, 16/05/1816, †Kortrijk, 08/10/1866
Catharina Theresia Vandamme
opleiding: wijding te Brugge op 08/12/1865
eerste mis op 12/12/1865
loopbaan: coadjutor te Deerlijk (Sint-Lodewijk), 1866
coadjutor te Klemskerke, 1866
onderpastoor te Waregem, 28/05/1867
onderpastoor te Lichtervelde, 12/07/1873
proost te Hooglede (Sint-Jozef), 10/11/1888
pastoor te Geluveld, 20/05/1891
overleden: Geluveld, 21/01/1905
begraven: Geluveld, 26/01/1905
- 1873 - 1882 DEVOGHEL HENRICUS JOZEPHUS
geboren: Veurne, 25/10/1838
wijding: Brugge, december 1862
loopbaan: leraar in de normaalschool te Torhout, april 1862
onderpastoor te Sint-Eloois-Winkel, 16/01/1867
onderpastoor te Lichtervelde, 29/12/1873
pastoor te Snellegem, 11/05/1882
pastoor te Oostveleteren, 07/03/1894 ontr
ontslag gevraagd en toegestaan op 23/09/1904
overleden: Veurne, 29/10/1913
begraven: Veurne, 03/11/1913
- 1874 - 1878 DE CEUNINCK CAROLUS LUDOVICUS²⁰
geboren: Staden, 15/05/1835
opleiding: student te Roeselare vanaf 1850
wijding op 11/06/1860
loopbaan: leraar ad interim in het Casino te Kortrijk
coadjutor te Kaaskerke, 1860
geestelijk koster te Ieper (Sint-Pieters), 16/02/1860
onderpastoor te Dranouter, 22/04/1861
onderpastoor te Wijtschate, 22/06/1864
onderpastoor te Jabbeke, 02/05/1866
onderpastoor te Lichtervelde, 30/12/1874
treedt binnen als Benedictijn te Maredsous, 1878
koorkapelaan in de hoofdkerk te Brugge, 1879-1882
zendeling in Amerika
overleden: Los Angeles, Californië, 15/09/1906
- 1878 - 1883 BILLIAU RICHARDUS LUDOVICUS CONSTANTINUS
geboren: Poperinge, 21/05/1851
ouders: Benedict Billiau
Sophia Vergracht
wijding: 1876

²⁰ Voor het eerst krijgt Lichtervelde een derde onderpastoor toegewezen.

- loopbaan: coadjutor te Brugge (Sint Jacobs), 1876
 onderpastoor te Lichtervelde, 28/12/1878
 onderpastoor te Izegem, juni 1883
 pastoor te Molendorp, 1898
 pastoor te Rollegem, 20/05/1903 (opknappen en vergroten van de kerk)
- overleden: Aarsele, 23/02/1915
 begraven: Aarsele, 27/02/1915
- 1882 - 1896 BERLAMONT CAROLUS MARIA ALOYSIUS
 geboren: Izegem, 05/02/1847
 ouders: Augustus Berlamont, °Izegem, 25/11/1810, †Borgerhout, 30/06/1877
 Maria Ludovica Doorme, °Izegem, 03/06/1823, †Izegem, 15/04/1853
 wijding: Brugge, 23/12/1871
 loopbaan: leraar in het bisschoppelijk college te Kortrijk, september 1871
 coadjutor te Brugge (Sint-Gilles), 21/12/1881
 onderpastoor te Lichtervelde, 01/05/1882
 pastoor te Kooigem, 15/07/1896
 overleden: Kooigem, 29/12/1897
 begraven: Kooigem, 03/01/1898
- 1883 - 1897 VERMEERSCH JULIANUS JOANNES
 geboren: Stalhille, 16/02/1850
 opleiding: subdiaken, 19/12/1874
 diaken, 10/06/1876
 wijding, 23/12/1876
 loopbaan: coadjutor te Izegem, 1877
 onderpastoor te Izegem, 1877
 onderpastoor te Lichtervelde, 27/06/1883; hij was de stichter van de
 "Katholieke Ziekentroost"²¹
 pastoor te Bredene, november 1897
 overleden: 09/02/1907
- 1888 - 1895 DIERICK ALBERIC ADOLF
 geboren: Izegem, 09/04/1852
 opleiding: wijding op 23/12/1876
 eerste mis op 25/12/1876 in de Sint-Michielskerk te Izegem
 loopbaan: leraar aan het Klein Seminarie te Roeselare, april 1876
 directeur van de katholieke jongensschool te Moeskroen, februari 1882
 onderpastoor te Lichtervelde, november 1888
 onderpastoor te Brugge (Sint-Jacob), januari 1895
 pastoor te Kaster, november 1900
 pastoor te Bissegem, oktober 1908
 overleden: Bissegem, 09/12/1918
- 1895 - 1910 RYCKEWAERT CAROLUS LUDOVICUS JOANNES
 geboren: Koksijde, 21/10/1859
 opleiding: ontvangst van de H. Kruin op 23/12/1882
 wijding tot de kleine orden²² op 19/05/1883
 onderdiaken op 22/12/1883
 diaken op 07/06/1884

²¹ De Katholieke Ziekentroost werd in 1890 opgericht. L. Haeghebaert vermeldt echter pastoor Desmet als stichter (Luc Haeghebaert, *De Veldbloem* (1893-1914). Een bijdrage tot de geschiedenis van de pers te Lichtervelde, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, Gent, RUG, 1984-1985, p. 50).

²² Een orde is een geestelijke klasse of ambt, waartoe men door de wijding wordt toegelaten. De kleine orden zijn het ambt van deurbewaarder, bezweerder, lezer en misbedienaar. Onder de hogere orden verstaat men het subdiaconaat, het diaconaat en het priesterschap.

- loopbaan: wijding te Brugge op 30/05/1885
 coadjutor te Neerwaasten, 21/10/1885
 onderpastoor te Harelbeke, 23/09/1889
 onderpastoor te Lichtervelde, 03/01/1895
 pastoor te Damme, 28/01/1910
 pastoor te Lendeledede, 10/02/1914; hij vierde zijn gouden priesterjubileum op 04/06/1935 en was lid van alle godsdienstige genootschappen.
 ontslag gevraagd en toegestaan op 28/08/1941
- eretekens: Ridder in de Leoplodsorde
 Derde Ordeling van Sint-Fransiscus
- overleden: Lendeledede, 31/05/1944
- 1896 - 1912 LAMMERAND HENRICUS DESIDERIUS
 geboren: Wijtschate, 17/10/1866
 wijding: 23/05/1890
 loopbaan: leraar in het bisschoppelijk college te Kortrijk, 25/05/1890
 onderpastoor te Lichtervelde, 15/07/1896
 pastoor te Ingooigem, 19/04/1912
 pastoor te Luigne, 08/10/1919
 ontslag gevraagd en toegestaan, 16/10/1939
 overleden: Luigne, 01/12/1944
- 1897 - 1919 SIX ACHIEL EMIEL GREGOOR
 geboren: Loker, 11/03/1869
 opleiding: leerling aan het college te Belle
 Latijn-Griekse Humaniora aan het Sint-Stanislascollege te Poperinge
 ontvangst van de H. Kruin op 20/12/1890
 wijding tot de kleine orden op 23/05/1891
 onderdiaken op 19/12/1891
 diaken op 11/06/1892
 wijding op 27/05/1893
 loopbaan: coadjutor te Kerkhove
 coadjutor te Brugge (Sint-Pieters-op-de-Dijk)
 coadjutor te Aarsele, 1894
 onderpastoor te Sint-Denijs, 22/11/1894
 onderpastoor te Lichtervelde, 26/11/1897; hij stichtte de Sint-Jacobspensioenkas in 1899.
 pastoor te Wingene, 16/04/1923; hij richtte nieuwe schoolgebouwen op, plaatste een beiaard. Hij vierde zijn gouden priesterjubileum in 1943.
 ontslag gevraagd en toegestaan op 25/09/1945
 activiteiten: Zijn bijzondere godsvrucht tot Maria kreeg gestalte in "Vlaanderens Lourdes". Dit bedevaartsoord op de Rode Berg (Westouter) was zijn eigendom en werd door hem en zijn familie volledig gefinancierd. E.H. Six had ook een warme belangstelling voor de lokale geschiedenis. Van zijn hand verschenen:
 - * Plaatselijke Geschiedenis; verschenen in De Veldbloem tussen 07/10/1905 en 20/01/1906
 - * Oud Lichtervelde; 5 bijdragen verschenen in De Veldbloem tussen 14 juli en 10 augustus 1906
 - * Lichtervelde in vroegere tijden, vanaf 16/11/1912 getiteld Lichtervelde's Verleden; 16 artikels handelend over diverse onderwerpen uit de plaatselijke geschiedenis. Deze bijdragen verschenen in De Veldbloem tussen 27/08/1910 en 17/05/1913.
 - * West-Vlaanderen's Lourdes (te Westouter), Lichtervelde, Sintobin-Yperman, 1913
 - * bijdragen in de Annales de la Société d'Emulation de Bruges.
 - * Samen met een oud-pastoor van Loker schreef hij een omvangrijke Geschiedenis van Loker, die echter niet werd uitgegeven.

- overleden: Poperinge, 14/03/1953
 begraven: Loker, 20/03/1953
- 1910 - 1923 VANDEN HEMELE ARTHUR HENDRIK, J.C.B.²³
 geboren: Roeselare, 04/02/1874
 opleiding: ontvangst van de H. Kruin op 21/12/1895
 wijding tot de kleine orden op 30/05/1896
 onderdiaken op 19/12/1896
 diaken op 12/06/1897
 student kerkelijk recht te Leuven vanaf september 1897
 wijding te Brugge op 18/12/1897
 loopbaan: coadjutor te Moorsele, 31/10/1899
 onderpastoor te Anzegem, 31/10/1900
 onderpastoor te Lichtervelde, 28/01/1910
 pastoor te Bavikhove, 25/04/1923
 pastoor te Meulebeke, 05/06/1926
 pastoor te Kortrijk (Onze-Lieve-Vrouw), 19/11/1934
 overleden: Kortrijk, 22/11/1938
- 1912 - 1914 HONDEGHEM FIRMIN JUSTIN
 geboren: Boezinge, 23/12/1875
 wijding: Brugge, 23/12/1899
 loopbaan: leraar in het college te Poperinge, september 1899
 onderpastoor te Lichtervelde, mei 1912
 principaal van het college te Poperinge, september 1914
 pastoor van De Panne, augustus 1924
 pastoor te Ruiselede, mei 1928
 overleden: Brugge 17/12/1930
 begraven: Ruiselede, 22/12/1930
- 1914 - 1926 VERSTRAETE JOSEPHUS LUDOVICUS
 geboren: Heule, 31/03/1877
 opleiding: ontvangst van de H. Kruin op 22/12/1900
 wijding tot de kleine orden op 01/06/1901
 onderdiaken op 21/12/1901
 diaken op 24/05/1902
 wijding te Brugge op 06/06/1903
 loopbaan: leraar in het college te Oostende, 09/06/1903
 onderpastoor te Lichtervelde, 23/09/1914
 overleden: Lichtervelde, 29/12/1926

C. Coadjutors

- ... - ... CASIER JOSEPHUS ALOYSIUS
 cf. supra: onderpastoors
- 1886 - 1890 BUTAYE HONORATIUS DESIDERIUS
 geboren: Roesbrugge, 02/02/1862
 wijding: Brugge, 19/06/1886
 loopbaan: coadjutor te Lichtervelde, 23/06/1886
 onderpastoor te Zwevezele, 30/04/1890
 onderpastoor te Kortrijk (Onze-Lieve-Vrouw), 10/10/1896
 pastoor te Sint-Pieters-op-de-Dijk, 28/04/1911
 pastoor te Klemskerke, 20/02/1914

²³ J.C.B. staat voor ..., baccalaureus in het kerkelijk recht.

pastoor te Oostende (Onze-Lieve-Vrouw), 10/01/1921
ontslag gevraagd en toegestaan, 12/02/1927
overleden: Kortrijk, 28/04/1928

D. Habituanten²⁴

- 1878 - 1880 VUYLSTEKE JOANNES FRANSISCUS
cf. supra: onderpastoors
- 1880 - 1885 MISSU CAROLUS LUDOVICUS EUGENIUS
geboren: Veurne, 02/11/1807
wijding: 1834
loopbaan: leraar in het college te Brugge
onderpastoor te Menen
onderpastoor te Ardoois
pastoor te Rollegem
pastoor te Poelkapelle, 1862 (?); te Roeselare gaf hij in 1865 een
sermoenboek uit over de deugden van de H. Maagd Maria.
ontslag gevraagd en toegestaan in 1880
habituant te Lichtervelde, 1880; hij bediende de kapel van het Godshuis
overleden: 06/05/1885
- 1885 - 1889 DE VLOO AMANDUS BENEDICTUS
geboren: Alveringem, 09/10/1856
opleiding: wijding tot de kleine orden op 03/06/1882
subdiaken op 19/05/1883
diaken op 22/12/1883
wijding te Brugge op 20/12/1884
loopbaan: habituant te Lichtervelde, november 1885; hij was desservant in het
Godshuis.
overleden: Lichtervelde, 13/06/1889

²⁴ Een habituant is letterlijk "hij die ergens woont". Concreet betrof het een geestelijke die op een parochie woonde zonder daar specifiek door de bisschop te zijn benoemd. Ofschoon de habituant vaak enkele parochiale taken op zich nam, werden zijn werkzaamheden niet vergoed. Het was echter wel de gewoonte wanneer de dienstdoende priester om één of andere reden zijn taak tijdelijk niet kon vervullen, dat de habituant zijn plaats innam voor de duur van de afwezigheid.

BIBLIOGRAFIE

I Onuitgegeven bronnen

Bisschoppelijk archief Brugge (BAB)

- B 303: Algemeenheden over de parochiepriesters, de koster, de kerkmeesters (1 bundel)
- B 469: Parochorum
- B 471: Vicepastorum
- N 66: Steekkaarten en gedachtenissen, foto's, doodsberichten, brieven over priesters van het nieuwe bisdom
- Handelingen van Mgr. E.J. De Smedt, 1963-1972

Bisschoppelijk archief Gent

- Reg. 53 c: parochio dioec. brug., f° 132^v en f° 133^r

Privéverzameling Lichtervelde

- Albert D'Heedene: bidprentjes

Provinciaal Administratief Centrum "Boeverbos" Brugge

Lichtervelde: Parochiepriesters, nota's van Devos

II Uitgegeven bronnen

Almanach du clergé catholique romain des Pays-Bas pour l'an M DCCC XXIX, Bruxelles, M DCCC XXIX

Almanach voor het Bisdom van Brugge voor het jaar M DCCC XXXV, Brugge, s.d.

Almanach voor het Bisdom van Brugge voor het schrikkel-jaar 1836, Brugge, s.d.

Almanach des Bisdoms van Brugge voor het jaar ... (1837-1840), Brugge, s.d.

Almanach der Bisdommen van Brugge en Gent voor het jaar ... (1841-1879), Brugge, s.d.

Almanach voor het Bisdom van Brugge voor het jaar ... (1880-1888), Brugge, s.d.

Almanach voor het Bisdom van Brugge voor het jaer OHJC ... (1889-1914), Brugge, s.d.

Almanach voor het Bisdom van Brugge voor het jaar OHJC 1921, Brugge, s.d.

III Werken

- ART, J. Kerk en religie 1844-1914, in: Algemene Geschiedenis der Nederlanden, dl. 12, Haarlem, 1977, pp. 168-178
- BOUDENS, R. Inleiding, in: Het bisdom Brugge (1559-1984). Bisschoppen, priesters, gelovigen, Brugge, 1985, pp. 339-345
- BOUDENS, R. De parochiepriesters en de zielzorg (1834-1952), in: Het bisdom Brugge (1559-1984). Bisschoppen, priesters, gelovigen, Brugge, 1985, pp. 412-423
- BOUDENS, R. Het priestertype in de 19de eeuw, in: Tijdschrift voor Geestelijk leven, XXVII (6), 1971, pp. 375-390
- COLLIN, L. Het seminarie te Gent, in: Het bisdom Brugge (1559-1984). Bisschoppen, priesters, gelovigen, Brugge, 1985, pp. 319-323
- DE CLERCQ, C. De seculiere geestelijken, mannelijke en vrouwelijke religieuzen te lande, in: Flandria Nostra, IV, Antwerpen, 1959, pp. 9-212
- DENAUX, A. De priesteropleiding, in: Het bisdom Brugge (1559-1984). Bisschoppen, priesters, gelovigen, Brugge, 1985, pp. 401-411
- HAEGHEBAERT, L. De Veldbloem (1893-1914). Een bijdrage tot de geschiedenis van de pers te Lichtervelde, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, Gent, RUG, 1984-1985
- LESCOUHIER, D. Geschiedenis van het kerkelijk en godsdienstig leven in West-Vlaanderen, Brugge, 1926-1927
- PERNEEL, L. Godsdienstig leven in de Zuidelijke Nederlanden 1794-1814, in: Algemene Geschiedenis der Nederlanden, dl. 11, Weesp, 1983, pp. 47-59
- PERNEEL, L. Inleiding, in: Het bisdom Brugge (1559-1984). Bisschoppen, priesters, gelovigen, Brugge, 1985, pp. 296-300
- VAN EENOO, M. Kerkelijk leven in West-Vlaanderen (1802-1834), in: Het bisdom Brugge (1559-1984). Bisschoppen, priesters, gelovigen, Brugge, 1985 pp. 324-336
- d'YDEWALLE, St. De decanale indeling van het bisdom Brugge in 1839, in: Handelingen van het Genootschap voor Geschiedenis, CVI, 1969, pp. 140-171